

Nástroje vzdělávací politiky

Arnošt Veselý

3. 4. 2019

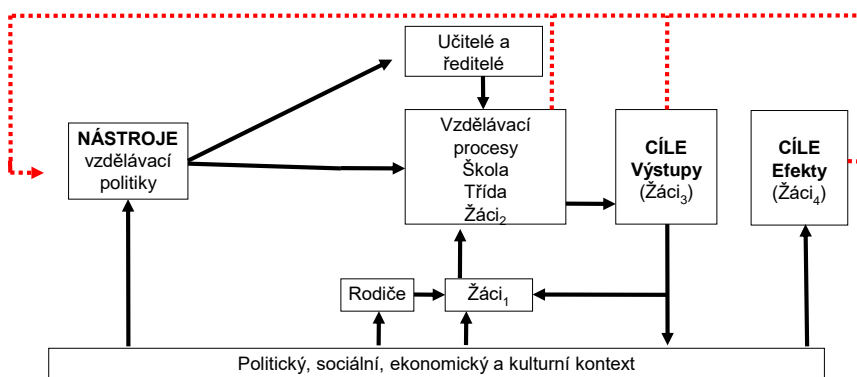
Co nás dnes čeká

1. Cíle versus nástroje
2. Typy nástrojů

Cíle versus nástroje

- **Cíle** = žádoucí stavy budoucnosti (kam bychom se chtěli dostat)
 - Příklad: zvýšit úroveň znalostí jazyků absolventů, zvýšit míru jejich kritického myšlení
- **Nástroje** = prostřednictvím, čeho se tam dostaneme
 - Příklad: školský zákon, rámcové vzdělávací programy, financování ...

Rámec pro analýzu VP

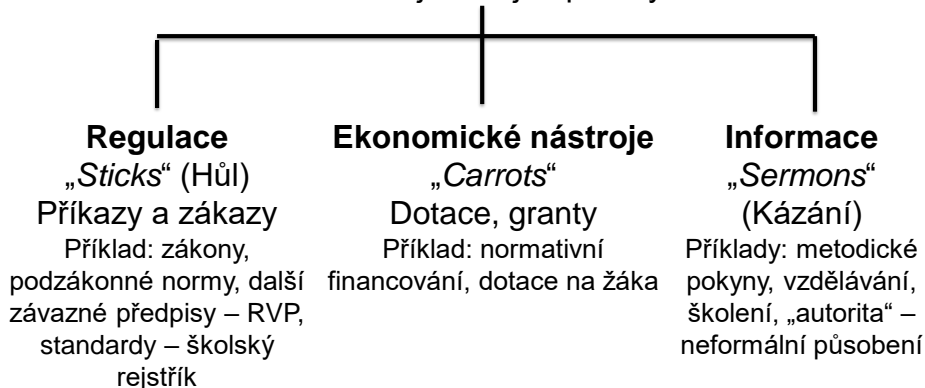
Pramen: Veselý (2013, upraveno)

Typy nástrojů

- Jak může stát ovlivňovat procesy ve školách?

Nástroje vzdělávací politiky

Nástroje veřejné politiky

Pramen: Vedung (1998, upraveno)

Typy nástrojů – přehled

- Legislativa
- Ostatní dokumenty
- Kurikulum
- Financování
- Evaluace a hodnocení
- Organizační uspořádání vzdělávací soustavy
- Podpůrné aktivity

Legislativa (zákony a podzákonné předpisy)

- Závazné a právně vymahatelné
- **Zákony**
 - Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
 - Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
 - Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách
- **Vyhlášky** – specifikují a konkretizují zákony → nejsou libovolné; připravuje MŠMT, schvaluje vláda → flexibilní
 - Příklad: Vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku

Legislativa

- Přikazuje, co se má a nemá činit; kdo co musí nebo naopak nesmí dělat
- Stanovuje také podmínky a standardy „co je potřeba splnit“
- Příklad: školský rejstřík, velikost tříd ...

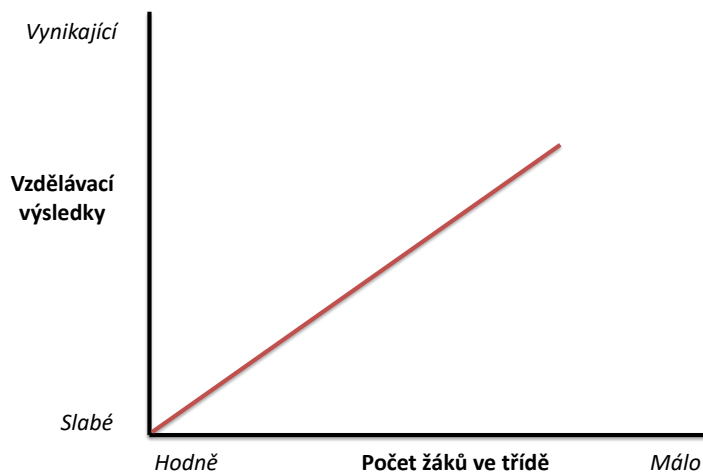
Odbočka ... velikost tříd

Vyhláška MŠMT č. 48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

- (1) Školy, s výjimkou škol uvedených v odstavcích 2 až 5, mají nejméně 17 žáků v průměru na 1 třídu.
- (2) Škola tvořená jednou třídou prvního stupně má nejméně 10 žáků ve třídě.
- (3) Škola tvořená dvěma třídami prvního stupně má nejméně 12 žáků v průměru na 1 třídu.
- (4) Škola tvořená třemi třídami prvního stupně má nejméně 14 žáků v průměru na 1 třídu.
- (5) Škola tvořená čtyřmi a více třídami prvního stupně má nejméně 15 žáků v průměru na 1 třídu.
- ...
- (7) Nejvyšší počet žáků ve třídě je 30.

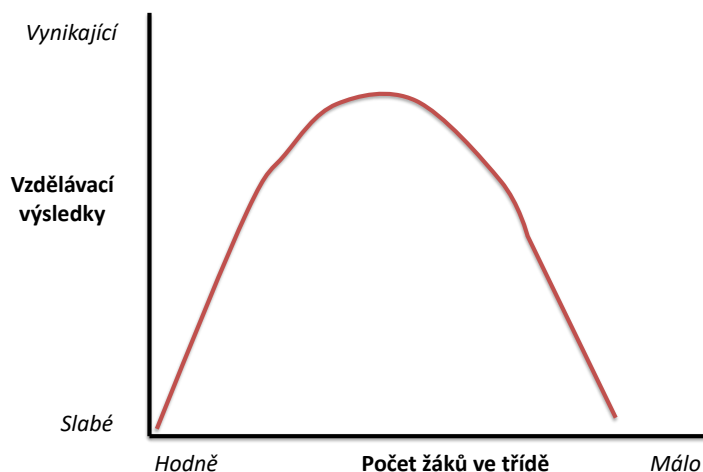
Jak veliké třídy mít?

Jak veliké třídy mít? Intuice

Pramen: Gladwell (2013), upraveno

Jak velké třídy mít? Realita

Pramen: Gladwell (2013), upraveno

Další dokumenty

- MŠMT a další instituce vydávají celou řadu dokumentů, které nejsou bezprostředně právně závazné, ale mají informační nebo doporučující povahu
- Opatření, doporučení, metodické pokyny, pokyny, sdělení, instrukce, informace k ...
- Často ve Věstníku MŠMT
- Příklad: Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. 20 006/2007-51 ze dne 16. 10. 2007)

Další dokumenty

- Strategické a koncepční dokumenty – stanovují záměry a cíle do budoucnosti
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 -
http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf
 - Před tím: Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání v České republice
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
 - Povinnosti MŠMT ze školského zákona; MŠMT předkládá každé 4 roky vládě ke schválení; stanovuje cíle a úkoly pro příští 4 roky

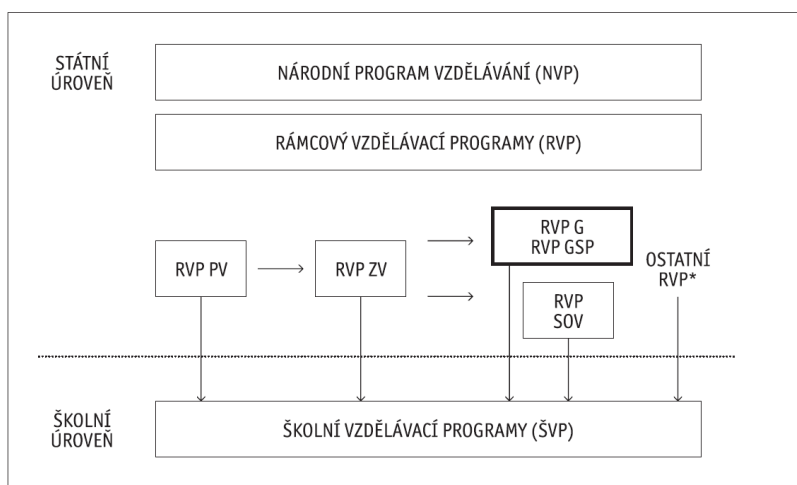
Pro a proti legislativě

- Jaké jsou výhody a nevýhody legislativních nástrojů?
- Co by mělo být stanoveno zákonem a vyhláškou?

Financování

- Normativní financování – podle počtu žáků
- Nutné korekce, aby nedošlo k negativním strategiím škol (nabírání mnoha žáků, zamezení odchodu ze školy atd.)

Kurikulum – obsah vzdělávání

Evaluace a hodnocení

- Česká školní inspekce
- Státní maturita
- Jednotné přijímací zkoušky na střední školy
- Testování v 5. a 9. třídě

- (Více samostatná přednáška)

Podpůrná činnost

- Kariérní řád
- Školení učitelů a ředitelů
- Osvěta rodičů
- Slovní podpora učitelů a ředitelů

- Činnosti mimo vzdělávací politiku – sociální práce ve školách, práce s rodinou

Budování kapacit

- *Capacity building*
- Systém bude vždy jen tak dobrý, jak dobří jsou lidé v něm – učitelé, ředitelé, úředníci, rodiče, asistenti pedagogů, speciální pedagogové, školní psychologové ...
 - Další vzdělávání přímo „v terénu“ (Místo nefunkčního „expertního modelu“) – setkávání učitelů přímo v terénu, diskuse nad pracemi žáků
 - Metodická sdružení okolo jednotlivých předmětů (pro více škol)
 - Vytváření sítí a internetových platforem
 - Vytvoření pozice uvádějícího učitele
 - Pomocný personál – větší využití studentů pedagogických fakult, ale i dobrovolníků
 - Mentoring and koučink
 - Trvalá spolupráce s odborníky mimo školu

Organizační uspořádání vzdělávací soustavy

- Délka povinné školní docházky
- Strukturace vzdělávacího systému, míra selektivity (víceletá gymnázia, odborné učiliště)

Cvičení

- Vytvořte skupiny (po 3 až 5)
- Představte si, že jste poradní tým ministra školství, který si stanovil zlepšit kvalitu výuku na středních školách
- Shodněte se na **3 konkrétních návrzích**, které mu doporučíte
- Zdůvodněte, **proč** a **jak** by tyto změny vedly ke zlepšení kvality středních škol